

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2014/року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Філософські проблеми державного управління

Спеціальність 8.15010001 «Державне управління»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи**

_____ **О. Б. Жильцов**

«   » _____ 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
галузь знань 1501 Державне управління
напрямок підготовки 1501 Державне управління
(освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»)

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма **Філософські проблеми державного управління**
(освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») для студентів за напрямом
підготовки 1501 Державне управління, спеціальністю 8.15010001 Державне
управління.

Розробники: Войтович Р. В., доктор філософських наук, доцент, професор
кафедри державного управління та управління освітою.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри державного управління та
управління освітою

Протокол від. “03” вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри державного управління

та управління освітою _____ Поспелова Т.В.

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план

III. Програма

Змістовий модуль I

Змістовий модуль II

Змістовий модуль III

IV. Навчально-методична карта дисципліни

У. Карта самостійної роботи

VI. Індивідуальна навчально-дослідна робота

VII. Система поточного і підсумкового контролю знань

VIII. Методичне забезпечення курсу

XIX. Питання до заліку

XX. Рекомендована література

Основна

Додаткова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни « Філософські проблеми державного управління» (далі – Програма) є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою суспільно-політичних дисциплін і правознавства Інституту лідерства, освітнього законодавства і політики на основі ОПП «Державне управління» відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в КУ імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Навчальна дисципліна « Філософські проблеми державного управління» є складовою частиною дисциплін циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки нормативної частини блоку навчальної програми.

Мета викладання. Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння студентами базовими знаннями щодо специфіки філософської методології аналізу проблем державного управління.

Завдання. Завданням навчальної дисципліни є вивчення:

- проаналізувати історико-філософські аспекти розвитку теорії державного управління;
- дати знання теоретико-методологічних засад суспільного розвитку;
- оволодіти основними прийомами та принципами самостійного проведення наукового дослідження;
- сформувані навички критичного оцінювання результатів проведеного наукового дослідження;
- роз'яснити особливості й базові категорії професійної етики;
- обґрунтувати основні положення етичного кодексу державних управлінців;
- сформувані професійну етичну культуру слухачів.

Студенти повинні уміти:

- розуміти специфіку філософської методології аналізу проблем державного управління;
- знати теоретико-методологічні засади суспільного розвитку;
- аналізувати історико-філософські аспекти розвитку теорії державного управління;
- мати розуміння філософського змісту основних сфер суспільного життя;
- вміти використовувати наукову методологію для аналізу конкретної управлінської проблеми;
- володіти загальнонауковими методами наукових досліджень;
- користуватися набутими знаннями для визначення основних етапів і методології написання магістерської роботи;
- прогнозувати та впроваджувати в практичну діяльність результати конкретного наукового дослідження;

- проводити комплексний аналіз діяльності певного органу управління загальнодержавного, регіонального або галузевого рівня з використанням відповідних методик;

I. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення:

- лекції (Л);
- семінарські заняття (СЗ);
- практичні заняття (ПЗ);
- індивідуальна робота (ІР);
- самостійна робота (СР);
- підсумковий контроль (ПК).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Кількість годин всього - 108

Аудиторні години - 12

САМОСТІЙНА РОБОТА - 90

	Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійна робота	Модульний контроль
	6		6	90	6
Розділ 1. Соціально-філософський аналіз суспільного розвитку.					2
1. Філософсько-світоглядні засади суспільного розвитку.	2		2	30	

1. Філософсько-світоглядні засади суспільного розвитку.

Роль філософської методології у розвитку теорії державного управління. Специфіка філософського аналізу суспільного розвитку. Основні функції філософії у державному управлінні. Світогляд та ідеологія. Співвідношення категорій людина-суспільство-держава, як предмет філософії державного управління. Соціальні зміни та соціальні технології. Специфіка реалізації соціальних технологій у державному управлінні. Сутність, структура та принципи технології державного управління. Основні типи суспільного розвитку: індустріальний, інформаційний, постіндустріальний. Глобалізація як новий тип суспільного розвитку. Філософія сталого розвитку.

2. Семінарське заняття: “Світоглядні та методологічні проблеми теорії державного управління”.

3. Історичні етапи аналізу суспільного розвитку.

Становлення політичної та державно-управлінської думки у Стародавній Греції та Римі. Державно-управлінська думка доби середньовіччя. Природа співвідношення людини, держави, влади та державного управління в епоху Відродження. Соціальна методологія пізнання проблем державного управління у Новий час. Справедливість та гуманізм як джерела долання суспільних суперечностей у філософії Просвітництва. Державно-управлінські вчення в класичній німецькій філософії. Теорія соціального управління в утопіях та антиутопіях. Методологія дослідження проблем державного управління в

сучасній західній філософській думці.

4. **Семінарське заняття:** “Аналіз основних філософських досліджень теорії державного управління”.

5. Філософсько-методологічний зміст розвитку

основних сфер суспільного життя.

Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна структура сучасного постіндустріального суспільства. Творча діяльність народу як основа суспільного розвитку. Поняття економічного буття суспільства та основні його прояви. Суспільне виробництво - основа існування та розвитку суспільства. Політичне буття суспільства: сутність, структура, закономірності та сучасні тенденції розвитку. Основні шляхи впливу духовної культури на політичне життя суспільства. Політичне буття - саморегульована система і підсистема єдиної соціальної системи суспільства. Правове буття суспільства, як регулятивна сфера суспільного життя: сутність та структура. Духовне життя суспільства: поняття, структура.

Розділ 2. Методологія сучасного наукового пізнання в галузі державного управління.

2

2

30

2

6. **Сутність науки. Наука як соціальне явище та спосіб відношення людини до світу.**

Наука в контексті інших форм суспільної свідомості - міфологічної, релігійної, філософської, буденної. Суспільні та культурні передумови виникнення науки. Якісні ознаки науки як способу відношення людини до світу та форми суспільної свідомості. Соціальні та культурні функції науки. Основні категорії наукового мислення. Об'єктивність та теоретичність як визначальні ознаки наукового мислення. Світоглядний сенс та специфіка об'єктивності наукового знання. Історичні типи науковості. Структура та форми організації наукового знання. Основні методи та засоби наукового пізнання.

7. **Семінарське заняття:** “Особливості, специфіка та внутрішній сенс наукового мислення”.

8. **Специфіка наукового знання в соціально-гуманітарній галузі.**

Особливості соціально-гуманітарної реальності як предмету наукового дослідження. Проблема об'єктивності наукового знання в соціально-гуманітарній галузі, основні шляхи та напрями її розв'язання. Поняття об'єктивації, його сутність та методологічна роль у науковому пізнанні соціально-гуманітарної реальності. Основні теоретико-методологічні підходи до наукового пізнання в соціально-гуманітарній галузі: об'єктивістський та герменевтичний. Специфіка, умови можливості розробки, застосування та принципові обмеження об'єктивно-наукової теорії в соціально-

гуманітарній галузі. Герменевтика як специфічна методологія наукового пізнання гуманітарних об'єктів, її функціональне призначення та особливості застосування.

9. **Семінарське заняття:** “Теоретична модель державної політики: особливості функціонального призначення та практичного застосування”.

10. **Державна влада та державне управління як об'єкт науково-теоретичного аналізу.**

Влада як специфічний феномен людського буття та продукт людської діяльності, її світоглядні, культурні та соціальні передумови. Форми та типи влади. Державна влада як особливий різновид влади, її специфіка. Управління як безпосередня технологія реалізації влади. Основні соціально-технологічні типи реалізації державної влади, їх світоглядний сенс та функціональне призначення. Об'єктивно-предметний та культурно-ціннісний виміри влади, діалектика їх взаємодії. Особливості та принципи обмеження застосування об'єктивно-наукового підходу до аналізу державної влади. Шляхи та особливості використання герменевтичної методології при вивченні державної влади.

11. **Основні етапи та специфіка логіко-теоретичної реконструкції державно-політичних та владно-управлінських об'єктів.**

Проблема формування предмету дослідження як систематизованої сукупності фактів, що стосуються управлінської діяльності. Визначення критеріїв систематизації. Природа соціального факту. Проблема достовірності фактичної інформації в управлінській діяльності, її методологічне значення та вплив на подальшу розробку теоретичної моделі. Етапи логіко-теоретичної реконструкції управлінських об'єктів. Найбільш розповсюджені методологічні помилки при розробленні теоретичної моделі предмету управлінської діяльності. Функціональне призначення та особливості практичного застосування теоретичної моделі в управлінській діяльності.

Розділ 3. Етика державного управління.

2 2 30

2

12. **Професійна етика: специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання.**

Етика та управлінська діяльність. Особливості професійної етики. Етика державного управління як вид професійної етики. Етичний кодекс державних управлінців: сутність та особливості реалізації. Етична інфраструктура державного управління.

13. **Семінарське заняття:** “Етичні кодекси державних управлінців”.
14. **Особистість державного управлінця: теоретико-етичний і практичний аспекти.**
Професійне призначення представників державного управління. Моральні та громадянські якості державних управлінців. Професійно-етична складова професіоналізму державно-управлінської діяльності.
15. Етичні засади відносин державних управлінців і громадян.

Моральна культура спілкування у сфері державного управління. Етичні засади відносин державних управлінців і громадян. Довіра як основоположний принцип побудови взаємин між владою та громадянами.

16. **Семінарське заняття:** “Зміцнення довіри громадян до державної влади - стратегічний напрямок державно-управлінської діяльності”.

17. **Взаємовідносини всередині професійних колективів державних управлінців.**

Моральні засади спілкування у колективі.
Дисципліна як показник моральнісної зрілості колективу.
Моральний комфорт життя в колективі. Етичні правила взаємодії між колегами.

Соціально-етичний портрет керівника. Керівництво та лідерство. Моральний аспект відносин між керівниками і підлеглими в державно-управлінській діяльності. Етико-психологічні правила критики.

Рекомендована література

Основна:

1. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми: Монографія / Кол. авт.; За ред. д-ра філос.н., професора В.М.Князева. - К.: Вид-во НАДУ; Міленіум, 2003. - 320 с.
2. *Загальні правила поведінки державного службовця. - К.: Наук. світ, 2000. - 24 с.*
3. *Князєв В.М., Надольний І.Ф., Губерський Л.В., Андрущенко В.П.* та ін. Філософія: Курс лекцій / За заг. ред. І.Ф.Надольного. - К.: Вікар, 2000. - 516 с.
4. Розвиток людського ресурсу адміністративної реформи в Україні: стан і перспективи. / М.І.Мельник (керівник авт. кол.), Ю.В.Бакаєв, Т.Е.Василевська та ін. - К.: Нота-прінт, 2002. - 160 с.
5. *Фаренік С.А.* Логіка і методологія наукового дослідження: Наук.-метод. посіб. - К.: Вид-во УАДУ, 2000. - 340 с.

Додаткова:

1. *Арістотель*. Політика / Пер. з давньогр. О.Кислюк. - К.: Основи, 2000. - 238 с.
2. *Бердяев Н.А.* Смысл творчества // Философия творчества, культуры и искусства. - М., 1994.
3. *Василевська Т.Е.* Етика державного службовця: гендерний вимір // Гендерні аспекти державної служби / М.Пірен, Н.Грицяк, Т.Василевська, О.Іваницька; За заг. ред. Б.Кравченка. - К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. - С. 140-155.
4. *Войтович Р.В.* Ідеологія, технологія та стиль у державному управлінні: Навч. посіб. - К.: НАДУ; 2003. -197 с.
5. *Всемирная энциклопедия: Философия* / Гл. науч. ред. и сост. А.А.Грицанов. - М., 2001. - 1311 с.
6. *Габермас, Юрген*. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство: Пер. з нім. / Ред. М.Прихода. - Л., 2000. - 317 с.
7. *Гуссерль Э.* Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология // Э. Гуссерль / Логические исследования. Картезианские размышления. - М.: Хар-вест; М.: АСТ, 2000. - 752 с. - С. 543-624.
8. *Гуссерль Э.* Кризис европейского человечества и философии // Логические исследования. Картезианские размышления. - М.: Хар-вест; М.: АСТ, 2000 - 752 с. - С. 625-666.
9. *Дубенко С.Д.* Державна служба та державні службовці в Україні. - К.: Ін Юре, 1999. - С. 53-64.
10. *Камю А.* Бунтующий человек. Философия политика искусство. - М., 1990.
11. *Князєв В.М.* Соціальна технологія та управління політичними процесами в Україні: наукові доповіді. - НІСД, 1995. - Вип. 38. - 36 с.
12. *Луганский К.Ф., Коновченко С.В., Шувалова Н.Н.* Государственные служащие: нравственные основы деятельности и этикет // Государственная служба: теория и организация. - Ростов н/Д.: Феникс, 1998. - С. 596-612.
13. *Микешина Л.А.* Методология научного познания в контексте культуры. - М., 1992.
14. *Надольний І.Ф.* Алгоритми духовності управлінських кадрів. // Вісн. Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, 2001. - № 4. - С. 5-13.
15. *Надольний І.Ф.* Національна самосвідомість - чинник розвитку духовності українського суспільства // Наук. вісн. Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. - 2003. - Вип №1. - С. 80-87.
16. *Нинюк М.А.* Сутність етики державного службовця та проблеми її формування // Вісн. УАДУ. - 1997. - № 3-4. - С. 44-50.
17. *Пірен М.І.* Конфлікти в системі політико-управлінської діяльності. - К.: Вид-во НАДУ, 2003. - 240 с.
18. Професійна етика державних службовців: "круглий стіл II" // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - С. 409-462.
19. *Райт Г.* Державне управління. - К.: Основи, 1994. - 190 с.
20. *Рудакевич М.І.* Етика державного службовця. - К.: Вид-во НАДУ, 2003. - 360 с.
21. *Сорокин П.* Человек. Цивилизация. Общество. - М., 1992.

22. *Спенсер, Герберт*. Опыты научные, политические и философские.: / Пер. с англ. - М., 1999. - 407 с.

23. *Фаренік С.А.* Управління соціальними процесами: побудова та реалізація соціальних моделей: Монографія / Відп. ред. М.М.Мокляк. - К.: Вид-во УАДУ, 2003.- 368 с.

24. *Философия и методология науки* / Ред. В.И.Купцов. - М.: Аспект пресс, 1996.

25. *Цветков В.В., Горбатенко В.П.* Демократія - Управління - Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2001. - С. 248-270.

26. *Чмут Т.К., Чайка Г.Л.* Етика ділового спілкування: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2003. - С. 38-49; 91-106.

27. *Ярошевець В.І.* Людина в системі пізнання. - К., 1994.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Метою ІНДЗ є перевірка у студентів навиків роботи з періоджерелами, вміння орієнтуватися в законодавстві України, самостійно робити висновки з проблематики, яка була висвітлена в ІНДЗ.

Змістом ІНДЗ є завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу на основі знань, умінь, навичок які студенти отримали під час занять і охоплюють декілька тем або весь курс.

Види ІНДЗ та система їх оцінювання:

реферати (10 балів);

презентації за допомогою програми Power Point (10 балів);

публікація за допомогою програми Publisher (10 балів).

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- титульний аркуш;
- план (зміст роботи із позначенням сторінок);
- вступ (обґрунтування актуальності обраної теми);
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури.

Вимоги до оформлення реферату:

Обсяг реферату має бути в межах 12-15 сторінок комп'ютерного набору (або від руки 15-18 сторінок) без списку літератури та додатків.

Усі розділи і підрозділи, що є у плані, повинні бути виділені в тексті заголовками та підзаголовками.

Текст розміщується на аркуші, обмеженому берегами: лівий – не менше 20 мм; правий – 15 мм; верхній – 15 мм; нижній – 15 мм. Текст у комп'ютерному варіанті виконується шрифтом - Times New Roman, розміром –14, інтервалом між рядків – 1,5. При написанні від руки потрібно дотримуватись зазначених берегів і не перевищувати інтервал між рядками більш 2.

Порядковий номер проставляється праворуч у верхньому куті сторінки. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, на ньому порядковий номер не ставиться. Він проставляється на наступній сторінці далі по порядку.

Розділи або глави нумеруються арабськими цифрами, а підрозділи або параграфи – цифрою розділу і підрозділу через крапку. Наприклад, якщо розділ буде другим, то він

позначається: Розділ 2: ... (далі йде назва розділу), а відповідно перший підрозділ цього розділу: 2.1. (далі йде назва підрозділу) і так далі за порядком до наступного розділу.

Список використаної літератури повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Укладаючи його, необхідно дотримуватись вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв творів. Бібліографічні записи повинні мати порядкову нумерацію. Посилання на літературу робляться в тексті з позначенням їх порядкового номера в списку і сторінок через кому в прямокутних дужках. Наприклад: [6, 123], або на декілька підряд сторінок [7, 34-37]. Якщо посилання робиться на ціле джерело без зазначення конкретних сторінок, то вказується лише порядковий номер у списку в прямокутних дужках. Наприклад: [10]. Якщо на декілька джерел, то цифри номеру йдуть через крапку з комою. Наприклад: [10; 15] або [7;10;12].

Вимоги до оформлення презентації за допомогою програми Power Point:

- 20-25 слайдів.
- Текст у комп'ютерному варіанті виконується шрифтом - Times New Roman, розміром від 14 до 48, інтервалом між рядків –1- 1,5.
- Ілюстрації повинні відповідати тематиці роботи.
- Фонова заставка – однотонна або запропонована програмою конструктор слайдів.
- Супроводжуючий текст до слайдів обсягом до 4 сторінок, що виконуються шрифтом - Times New Roman, розміром –14, інтервалом між рядків – 1.

Вимоги до оформлення публікації за допомогою програми Publisher:

1. Використовувати макет «бюлетень» на 4 сторінки.
2. Обсяг основної статті – 150-200 слів; додаткової – 50-100 слів; внутрішньої статті (до 4 статей) – 50-200 слів; останньої – 150-200 слів.
3. Текст у комп'ютерному варіанті виконується шрифтом - Times New Roman або Arial.
4. Розмір шрифту від 9-12, інтервалом між рядків –1- 1,5.
5. Ілюстрації повинні відповідати змісту статей.
6. Інформація про виконавця публікації зазначається на останній сторінці. Слід зазначити: назву навчального закладу; назву кафедри; назву предмета; факультет, курс, групу; прізвище, ім'я, по-батькові; рік виконання.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША
ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський університет ім. Бориса Грінченка

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ
із курсу “ **Філософські проблеми державного управління**”

**Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни
« Кадрова політика і державна служба »:**

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Відповідне зовнішнє оформлення, чітка структура, відповідне оформлення літератури	0-5
2	Відповідність змісту планові та темі ІНДЗ, повне висвітлення теми	0-20
3	Позитивний захист роботи	0-5
Разом		0- 30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	21-30	Відмінно
Достатній	11-20	Добре
Середній	6-10	Задовільно
Низький	0-5	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни « **Філософські проблеми державного управління** »

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

*Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю*

№ зп	Вид діяльності	Кількість балів
1	Усна відповідь на семінарському занятті	0-10 (разом 0-60)
2	КМР	0-25(разом 0-50)
3	Самостійна робота	0-5(разом 0-35)
4	ІНДЗ	0-30

	Підсумковий бал	175
	Коефіцієнт	0,572

В балах		За шкалою ECTS	
79-88	відмінно	90-100	A
66-78	добре	82-89	B
		75-81	C
53-65	задовільно	69-74	D
		60-68	E
52 і нижче	незадовільно	35-59	FX
		1-34	F

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- Робоча навчальна програма з курсу « **Філософські проблеми державного управління** ».
- Плани, конспекти лекцій.
- Опорні плани-конспекти лекцій (для студентів).
- Плани семінарських занять з курсу « **Філософські проблеми державного управління** ».
- Комплекс завдань для поточного контролю (тести, питання для самостійної роботи).
- Нормативно-правові акти з курсу « **Філософські проблеми державного управління** » (кодекси, закони, пакти, декларації, конвенції) в електронному вигляді.

Глибокі знання філософських основ державного управління неможливі без обов'язкового поєднання пасивного, як правило, набуття студентами певних знань на лекціях з активною і наполегливою підготовкою до практичних та семінарських занять і викладанням свого бачення (на основі вивчення відповідних законів, практики їх застосування та літературних джерел) щодо вирішення того чи іншого питання, уміння вести аргументовану полеміку, обстоювати свою точку зору на групових заняттях.

Практичні заняття — це набуття студентами навичок застосування здобутих знань при вирішенні тієї чи іншої проблемної життєвої ситуації.

Семінарські заняття — це виявлення студентами знань з теорії прав людини і громадянина, вітчизняного законодавства та судової практики. Це вид навчального заняття, коли викладач організує дискусію (обговорення) з попередньо визначених питань, до яких студенти готують тези виступів. Кожна з цих форм занять може бути застосована окремо. Доцільніше поєднувати під час проведення заняття обидві названі форми.

Безпосередньо на семінарському занятті студенти можуть доповнювати відповіді один одного, обґрунтовувати свій варіант вирішення тієї чи іншої життєвої ситуації.

Для більш образного й оригінального висловлювання своєї думки, підвищення правової культури студента дуже важливим є використання під час виступу окремих афоризмів, фразеологізмів, порівнянь, оригінальних думок видатних учених, літераторів, поетів, ораторів тощо.

Коли запитання вичерпані, завдання розв'язане, викладач підводить підсумки диспуту, аналізує його хід, називає студентів, які показали хороші знання, а також вирішує питання, з яких не досягнуто єдності думки. Він також оцінює відповіді кожного студента, відзначає найбільш аргументовані та юридично грамотні, звертає увагу на мовні огріхи, неправильне вживання юридичних термінів і понять, неточні юридичні формулювання.

Одержані студентом на окремих практичних та семінарських заняттях оцінки враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Теорія та історія державного управління».

Консультація – один із видів навчальних занять (індивідуальні або групові), що проводяться з метою отримання студентами відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень або аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні консультації, семестрові та перед контрольним заходом – екзаменаційні). У процесі консультацій (особливо поточного консультування) допускається діагностичне тестування знань курсантів (слухачів, студентів) (зазвичай, із застосуванням ПЕОМ) для виявлення ступеня засвоєння окремих теоретичних положень, теорій, закономірностей, рівня сформованості практичних умінь і навичок та перевірки ефективності прийомів і методів навчання, використовуваних під час аудиторних занять.

Основними особливостями модульного структурування навчальної дисципліни є її здатність до:

- забезпечення обов'язкового опрацювання кожного компонента дидактичної системи і наочне його подання в модульній програмі та модулях;
- формування чіткої структуризації змісту навчання, послідовного викладу теоретичного матеріалу, забезпечення навчального процесу інформаційно-предметною системою оцінки і контролю засвоєння знань, що дозволяє коригувати процес навчання;
- передбачення варіативності навчання, адаптації навчального процесу до індивідуальних можливостей і потреб студентів.

Кредит (залікова одиниця) – це уніфікована одиниця обсягу та вимірювання результатів навчання, досягнутих курсантом (слухачем, студентом) на певний момент виконання програми навчання.

Навчальний модуль – це задокументована, логічно завершена та відносно самостійна частина навчального курсу, сукупність теоретичних та практичних завдань відповідного змісту та структури з розробленою системою навчально-методичного та індивідуально-технологічного забезпечення, необхідним компонентом якого є відповідні форми рейтингового контролю.

Змістовий модуль – система навчальних елементів, що поєднана за ознакою відповідності певному навчальному модулю.

Фонд кваліфікаційних завдань – це сукупність кваліфікаційних завдань, призначених для перевірки змістового чи навчального модуля.

Рейтинг (рейтингова оцінка) – це чисельна оцінка досягнень студента, яка визначається за багатобальною шкалою в процесі виконання ним заздалегідь визначеної сукупності навчальних завдань.

Вивчення модуля завершується **модульним контролем** – перевіркою рівня засвоєння навчального матеріалу модуля. Модульний контроль проводиться на практичному (лабораторному) занятті або семінарі згідно з розкладом занять. Модульний контроль проводиться незалежно від виду підсумкового контролю навчальної дисципліни.

Підводячи **рейтинг** досягнень студентів з навчальної дисципліни його максимальна кількість може складати 100 балів. Діагностуючи результати вивчення навчального матеріалу модулю чи змістовного модулю доцільно враховувати результати поточного оцінювання знань студентів та відвідування занять, якщо вони були системно продуманими (наприклад, за відвідування заняття – 1 бал). У підсумковій рейтинговій оцінці необхідно враховувати й результати науково-дослідної роботи студентів, їх участь в олімпіадах та інше (за рішенням кафедри).

Перед початком вивчення навчальної дисципліни чи окремого модуля, на вступній лекції, до студентів необхідно довести всю необхідну інформацію, що стосується цілей навчальної дисципліни (модуля); термінів, порядку та умов здійснення модульного контролю; завдань для самостійного вивчення, що дозволить їм планувати свій навчальний час, забезпечити своєчасну та якісну підготовку до модульного контролю.

Індивідуальна робота студента є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для реалізації його творчих можливостей через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні заняття проводяться з одним або декількома курсантами (слухачами, студентами) під керівництвом викладача за окремим графіком, складеним кафедрою, затвердженим начальником (завідувачем) кафедри, факультету із зазначенням дня, часу, аудиторії та прізвища викладача, який проводить заняття, з урахуванням потреб і можливостей курсанта (слухача, студента). Організація та проведення індивідуальних занять доручається, як правило, викладачам, які ведуть лекційний курс, а також начальникам (завідувачам) кафедр та їх заступникам. Передекзаменаційні консультації проводять викладачі, які читали лекційний курс.

Індивідуальне навчальне заняття проводиться з студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальні навчальні заняття організуються за окремим графіком. Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю (крім державної атестації) визначає викладач.

Звертаючись до опублікованих джерел слід враховувати динамізм законодавства й мати на увазі, що окремі положення можуть застаріти, втратити актуальність. Важливо також пам'ятати, що коментарі до законів є їх науковим тлумаченням, висловлені там позиції аж ніяк не можуть вважатись обов'язковими, істиною в останній інстанції, яка не підлягає критичній оцінці й оспорюванню. Авторитет відповідних джерел визначається ґрунтовністю аналізу й вагомістю аргументів, а не титулованістю авторів.